

*Громадсько-політичний рух поляків Правобережної і'кражи у добу 7
Української Центральної Ради (березень іс>іу - квітеньїсів рр.)*

НОВІТНЯ ІСТОРІЯ

УДК323.1(477.4)(=162.1)«1917/1918»

ББК 63.3(4УКР9=ПОЛ)61

Олександр Погуляєв

Громадсько-політичний рух поляків Правобережної України у добу Української Центральної Ради (березень 1917 - квітень 1918 рр.)

У статті аналізується громадсько-політичний рух польського населення Ватнській, Подільській та Київській губерніях, періоду Української Центральної Ради 1917-1918-х років. Зокрема, акцентується увага на діяльності польських політичних партій Правобережжя та їх впливу на законодавчу політику Української Центральної Ради. Серед відомих представників польської політики виділяється лідер Демократичного Централу- Мечислав Міцкевич (В'ячеслав Мицкевич), який був генеральним секретарем зпольських справ у Генеральному Секретаріаті, азгодом міністрам польських справу Раді Народних Міністрів. Стверджується, що польські громадські організації та політичні партії частково підтримували соборну ідею тогочасного українського парламенту, але національні інтереси відстоювали понад усе.

***Ключові слова:** польська меншина. Українська Центральна Рада, польський націонал-демократичний централ, польський соціалістичний робітничий союз.*

Важливу громадсько-політичну роль у Українській Центральній Раді (УЦР) 1917-1918 років на Правобережжі відіграла польська національна меншина. У 1917 році поляки активно заявляли про себе, ініціюючи створення власних партій, товариств, навчальних та культурно-просвітних закладів тощо. Водночас, активна громадська участь політичних діячів в УЦР та в окремих правобережних губерніях,
© Погуляєв О., 2014

"огуляєв Олександр Ігорович - аспірант кафедри історії України історичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка

зокрема М. Міцкевича, В. Матушевського, В. Рудницького, Яна Кжаковські, Тадеуша Лаба, Станіслава Довнарівча, В. Межа та інших, викликала дискусії та національні суперечки у середовищі українців та інших національних меншин. Проте, національні та політичні ідеї польської національної меншини у дечому збігалися з українськими, оскільки обидві сторони відстоювали ідеї автономії, соборності та самостійної незалежної держави. Визначення проблеми впливу політичної діяльності організацій польської національної меншини на внутрішню і зовнішню політику українських урядів є актуальною та вимагає ґрунтовного наукового дослідження.

Доба Центральної Ради, Гетьманату, Директорії та їх роль в історії Українських визвольних змагань початку ХХ ст. широко досліджені у працях вітчизняних та зарубіжних авторів. Зокрема, соціально-економічне, релігійне та політичне становище польської національної меншини в Україні у період Української революції у власних дослідженнях поверхово розглядали такі українські науковці, як: Т. Вінцковський, Г. Турченко, В. Гвоздика, О. Калакура, Т. Єременко, І. Костюшко, І. Дерев'янка, П. Гай-Нижник, М. Потапенко та ін. Проте, окремого ґрунтового вивчення громадсько-політичного руху польської національної меншини залишається на початковому рівні дослідження.

"Метою даної статті є характеристика діяльності польських політичних партій та організацій у Волинській, Подільській та Київській губерніях у період діяльності Української Центральної Ради у березні 1917 - квітні 1918 років.

Польська національна меншина у 1917 р., суттєво вплинула на революційний та державотворчий процес в Україні, зокрема у період існування Центральної Ради. Натомість суспільно-політичне становище польської меншини змінювалася залежно від історичних умов та особистого ставлення вищих урядовців до їх існування.

Напередодні Лютневої революції 1917 р. польські політичні осередки з конспіративною метою фігурували як місцеві (тобто утворені і діючі в Україні політичні партії чи об'єднання), хоч були серед них і справді місцеві, які ставили собі за мету захищати інтереси польської національної меншини на Правобережній Україні. Ще у 1906 р., діяльність 37

Громадсько-політичний рух поляків Правобережної України у добу 9 Української Центральної Ради (березень-квітень 1917 рр.)

польських депутатів, які були об'єднані у фракцію під назвою «Польське коло», під час роботи I Державної Думи свідчить про інші їхні політичні наміри. Ця фракція увійшла у Спілку автономістів, яка займалася справами пригноблених народів Російської імперії. Очолив її поляк Р. Ледницький. «Польське коло» внесло у Державну Думу декларацію про автономію Польщі, до речі, складену у досить невизначених виразах¹.

Як наголошує Т. І. Єременко, у «Польське коло» II Державної Думи увійшли 32 депутати. Створити Спілку автономістів у цій Думі не вдалося через позицію частини польських депутатів, які виступили за автономію Польщі не в етнографічних, а в історичних кордонах, тобто від Чорного до Балтійського моря. Після поразки революції, відмічають дослідники, коли 3 червня 1907 р. було видано новий виборчий закон, який обмежував представництво поляків у Думі, до III Державної Думи обиралось вже не 37 депутатів-поляків, а лише 14².

Дослідник О. Калакура підкреслює, що ще на початку ХХ століття політика поліцейських репресій і утисків знизила активність польської громади, зумовила відсутність легальних діяльних організацій і рухів. Результатом адаптації до нових умов було поширення у суспільстві ідей позитивізму і впровадження в життя гасел «органічної праці». Вони передбачали клопітку працю щодо створення матеріальних благ, боротьбу за виживання польської нації, за піднесення польської культури, розвиток всіх галузей господарства. Ці ідеї підтримали у першу чергу поміщики, буржуазія, інтелігенція. Так сформувався консервативний напрямок польського суспільно-політичного руху³.

Також на противагу консервативному виникає радикальний напрямок польського суспільного руху, представлений народницькою, соціалістичною та соціал-демократичною течіями. Прихильниками цього напрямку були поляки, вихідці із середньої і дрібної шляхти, які мали вплив на робітників.

В ньому впродовж більш або менш тривалого часу діяли легальні, напівлегальні або нелегальні осередки багатьох політичних партій та організацій різного напрямку - від народових демократів (ендеків) до заснованої Ю. Пілсудським

Польської Організації Військової (ПОВ), двох соціалістичних партій - «Польська Партія Соціалістична» (ППС) та «Соціал-Демократія Королівства Польського і Литви» (СДКПШ) (остання стояла на більш радикальних позиціях)⁴.

П. Гай-Нижик стверджує, що поляки, увійшовши у представництво вищих державних органів влади та у Центральну Раду, отримали з 22,5% місць відведених для національних меншин - 2,5%, а з 65 місць Малої Ради - 4⁵.

Зокрема, польські інтереси в органах Центральної Ради представляли: в Малій Раді Корсак (революційна фракція ГПС), В. Матушевський (ППС - лівиця, Польський Націонал-Демократичний Централ (ПНДЦ)), В. Рудницький, Д. Почетовський (ПНДЦ). Помічником Генерального секретаря міжнаціональних справ по польському відділу⁷, а з січня 1918 р. генеральним секретарем, міністром польських справ УНР був Мечислав Казимирович Міцкевич (іноді В'ячеслав Мицкевич) - один з лідерів Польського націонал-демократичного централу, родом з Кам'янця-Подільського⁶.

Зокрема, Мечислав Міцкевич був одним із лідерів Польського націонал-демократичного централу. В липні 1917 року, призначений товаришем генерального секретаря міжнаціональних справ (польський відділ), але подав у відставку, не погоджуючись із Ш Універсалом.

" На початку липня 1917 року під час вирішення питання поповнення Центральної Ради представниками національних меншин та перетворення її на «крайовий орган влади», стає в опозицію до Центральної Ради. Особливо негативно М. Міцкевич реагував на початок співпраці польських соціалістів і демократів з УЦР. Зокрема, після того як розпочалися переговори Центральної Ради й Тимчасового уряду у яких брав участь сам М. Міцкевич, Польський Комітет Виконавчий (ПКВ) надіслав Керенському свій протест, вказуючи на те, що М. Міцкевич не має права представляти всю польську людність українських земель, а лише інтереси «не чисельної групи званої Демократичним Централом», який співпрацює з Центральною Радою. Причиною конфлікту між ПКВ та Центральною Радою стало те, що остання, зважаючи на розкол ПКВ і вихід з нього

Громадсько-пал'ничний рух поляків Правобережної України у добу 11 Українській Центральній Раді (березень ідіу - квітень 1918 рр.)

демократів і соціалістів, відхилили вимогу ендеків визнати Комітет єдиним репрезентантом польської національної меншини України і вирішила поповнити склад пленуму за партійним принципом⁷.

Також поляки брали активну участь у березневій демонстрації українців у Києві. Натомість у липні 1917 року у Києві відбувся крайовий з'їзд делегатів польських союзів, організацій і товариств на Україні. На з'їзд прибули делегати від 170 організацій. З'їзд затвердив статут загальної польської організації і виніс резолюцію, що у цей час найважливішим прагненням поляків повинно «бути утворення об'єднаної Польщі з виходом до моря». На з'їзді була прийнята резолюція в українському праві, яка мала пункт: «З'їзд делегатів польських організацій на Русі вітає стремління братнього українського народу до політичного визволення і заявляє, що поляки, почувавши себе корінними громадянами цього краю, готові допомагати в улаштуванні основ життя українського народу із забезпеченням прав меншостей польського народу на Україні»⁸.

Гострою для поляків була й проблема єдності Росії. Як зазначає Г. Турченко, з національних меншин у 1917 р. лише поляки у своїй абсолютній більшості вороже ставилися до перспективи відновлення єдності Росії, бо це означало неможливість відродження польської держави. Вказана обставина диктувала у тих конкретних умовах необхідність лояльніше ставитися до українського визвольного руху. У даному випадку поляки були єдиною національною групою, яка цілком усвідомлювала своє становище національної меншини і старалася шляхом співпраці з українськими політичними чинниками - Центральною Радою і Генеральним Секретаріатом - захистити свої національні й соціальні інтереси, як окрема національна меншість.

Зокрема, польський історик В. Менджецький наголосив, що на противагу більшості польських урядовців як центральної так і регіональної адміністрації для В. Мехи та Г. Юзевського українці були окремим народом, який мав право культивування власної культури й мови. Єдиний шлях до успішного розв'язання української проблеми Г. Юзевський і його співпрацівники вбачали у діяльній участі поляків у процесі формування новочасної, розвинутої української нації.

Лише це, здавалося, гарантувало забезпечення від набування українським національним рухом виразного антипольського спрямування. Поляки, виказуючи повагу українцям, допомагаючи їм у пошуку й віднайдені власної ідентичності, повинні підштовхувати їх до думки, що спільна місія обох націй полягає у розгромі смертельного ворога - імперської Росії⁴.

Також, у березні 1917 року, відбулося зібрання польських кіл - Київська окружна рада, яка виділила зі свого складу «комітет дев'яти», що взяв на себе ініціативу створити більш широке політичне об'єднання. Через кілька днів, 6 березня 1917 р. у Києві відбулося засідання «Об'єднаних польських організацій», де 552 делегати репрезентували інтереси 233 об'єднань поляків, які зосереджувалися, головним чином на Поділлі, Волині та Київщині і були виразниками інтересів переважно поміщиків, буржуазії, інтелігенції та духівництва.

На цьому засіданні було обрано Польський Виконавчий Комітет (ПВК), до складу якого входили як представники консервативних кіл, так і ліберали і соціалісти. Такий склад комітету дозволив його лідерам стверджувати, що «представником величезної більшості польського громадянства в цім краю несуть поодинокі партії»¹⁰.

На засіданні виконавчого комітету 8 березня 1917 р. ухвалено постанову, в якій відзначалося, що поляки стоять на ґрунті самовизначення народів. 18 березня було відправлено листа з вітанням до Української Центральної Ради, в якому українці були закликані до взаємопорозуміння та співпраці з поляками як рівноправний братній народ.

Дослідник Мироненко О., аналізуючи позицію поляків на З'їзді народів Росії, визнає, що поляки з партії ППС, споконвічні противники української державності, ставили питання перед українською делегацією про самостійність України, твердячи, що вони таким чином думають захистити свою національну меншину від Росії¹¹.

У жовтні 1917 р. польські політичні сили в Україні повинні були визначитися у своєму ставленні до більшовицького перевороту і до Центральної Ради та її політики. І тому польські політичні організації підтримали прагнення Центральної Ради взяти всю повноту влади в Україні. Проте, після проголошення ПІ Універсалу, польські організації, що репрезентували в

Рромадсько-типаписний рух поляків Правобережної України у добу 13 Української Центральної Ради (березень 1917 - квітень ідіНрр.)

Українській Центральній Раді польську меншину, заявили про його невизнання. Цей факт пояснюється тим, що польські консерватори прагнули зберегти приватну власність на землю. Заможну частину поляків лякала перспектива ліквідації власності на землю, яку передбачав ПІ Універсал.

Вокремих губерніях, зокрема Волинській, польські політичні представники вагому роль відігравали й у самоврядуванні. Зокрема, органи державного управління П Речі Посполитої у міжвоєнний період поділялися на центральні та територіальні органи адміністрації залежно від формату територіальної чинності їхніх повноважень. В адміністративних цілях терени Польської держави поділялися на воєводства, повіти, а також міські й сільські гміни (округи).

Як наголошує Д. І. Дорошенко, посаду воєводи на Волині у міжвоєнний час послідовно обіймали Ян Кжаковські (14 березня - 7 липня 1921 р.): Тадеуш Лаба (7 липня - 12 серпня 1921 р., виконувач обов'язків воєводи); Станіслав Довнарівч (іменований воєводою 13 серпня 1921 р., урядування фактично не розпочав, оскільки 3 9 вересня 1921 р. був призначений міністром внутрішніх справ); Тадеуш Двораковскі (виконувач обов'язків воєводи, 10 жовтня 1921 р. - 15 березня 1922 р.); Мечислав Міцкевіч (22 лютого 1922 р. - 1 лютого 1923 р.)¹².

Польські урядовці на Волині, Київщині та Поділлі рекрутувалися з кількох джерел. Першим із них було перенесення з попереднього місця праці або навчання у порядку призначення. Значну частку волинських урядовців становили особи, демобілізовані з Війська польського впродовж 1921-1922 рр. Так, наприклад, 1923 р. з 283 штатних працівників воєводського управління військо було попереднім працедавцем для 42 осіб (14,8 %). У поліції Волинського воєводства у часті колишніх військових була ще виразнішою. Із 38 вищих функціонерів поліції Волині 21 (55,3 %) перейшов на службу у поліцію безпосередньо з війська. У судовій владі Волині та Поділля ця частка була ще виразнішою - зі 104 зайнятих у ньому 1923 р. «закордоном» народилося 59 (56,7%)¹³.

Польські вихідці з України перебували й на вищих щаблях урядової ієрархії Волинського та Київського воєводства. Зокрема, Владислав Мех, як і М. Міцкевич мав безпосереднє відношення до України. Після закінчення Вищої торговельної

школи у Лейпцигу 1901р. він протягом 1902-1905 рр. перебував у Києві, був чільним діячем польської соціалістичної партії (ІШС), учасником революції 1905-1907 рр.

18 червня 1917 р. у Києві відбувся з'їзд польських офіцерів України, який вітав прагнення українського народу до політичного визволення і заявляв, що поляки готові підтримувати ці прагнення. Дане зібрання виробило проект «Статуту прав польської людності на Україні», в якому зазначалось, що поляки як меншина мають право «робити заходи, щоб підтримувати і розвивати народність польську (мову, культуру та економічно-господарські інтереси)»¹⁴.

За твердженням О. Я. Калакури, зорганізувавшись, поляки зайняли «прихильне становище щодо нового уряду». На засіданні Ради, того ж 1917 р., С. Зелінський заявив, що «на зборах польських організацій, а також обласного товариства, яке об'єднує 39 польських організацій, вирішено увійти у контакт з Радою громадських організацій. З цією метою обрано комітет з 9 осіб, який буде координувати свої дії з Радою громадських організацій»¹⁵. Представники Комітету дев'яти - Ф. Кжижанівський та С. Зелінський - були направлені до Київської міської ради об'єднаних громадських організацій. С. Зелінський увійшов до Виконавчого Комітету Ради та обійняв посаду скарбника. Згодом це представництво було збільшене до п'яти місць у Раді та чотирьох - у Виконавчому Комітеті. Той же С. Зелінський став членом спеціальної комісії з організації міської міліції. Коли 16 березня у Києві було засновано головний адміністративний колегіальний орган губернії - Київська губернська рада громадських організацій, то до її складу увійшли два представники від польської організації. Ними стали З. Хоєцький та Б. Перро. Також двоє поляків увійшли до складу Київської повітової ради громадських організацій. Аналогічні представництва поляків виникли в інших містах, повітах та губерніях.

Тобто, поляки, як і українці, не відмовлялись від участі у розбудові революційної Росії і виступали активними прихильниками демократії. Поляки цілком усвідомлювали свій статус меншості в Україні, проте інтереси їх історичної батьківщини вимагали боротись за якнайбільшу польську присутність (насамперед, політичну) на цих землях.

[•рошідсько-палпичній рух поляків Правобережної України у добу 15 Української Центральної Ради (березень 1917- квітень ісіЗрр.)

Варто також наголосити, що союз, який об'єднав поляків внаслідок суперечностей та різних політичних поглядів у червні 1917 р. розколовся на дві організації: Польський соціалістичний робітничий союз, наближений до ППС-лівиці, і Польський народно-соціалістичний робітничий союз («Спуйня»), наближений до ППС-революційної (енденції).

У програмі Польського соціалістичного робітничого союзу було зазначено, що організація «об'єднує польські соціалістичні елементи на еміграції для загального захисту інтересів польського міського та селянського пролетаріату. Польський соціалістичний робітничий союз вважає себе частиною всесвітнього пролетаріату, ставить своїм завданням перебудову капіталістичного строю на соціалістичних основах». Щодо національного питання, організація виступала за право націй на самовизначення і незалежну Польську демократичну республіку з однопалатним парламентом, що має всю повноту державної влади та обирається раз на два роки. У програмі також містилися¹⁶:

- вимоги демократичних прав та свобод громадян;
- загального, рівного, таємного голосування по досягненню 20-річного віку;
- засноване на демократичних принципах міське та сільське самоуправління тощо.

Зауважимо, що Центральна Рада репрезентувала всі політичні течії відповідно до їх впливу у суспільстві, а за партійним складом мала здебільшого соціалістичний характер. На VI сесії Центральної Ради у серпні 1917 р. польську меншину представляли 11 делегатів, серед яких не було жодного представника від ППС, а від соціал-демократів Королівства Польського лише один з чотирьох.

З принципових питань, які розглядались у Центральній Раді та Генеральному секретаріаті представники польської меншини досить часто були в опозиції. Так було при обговоренні організації польської армії, тимчасових правил допомоги виселенням, земельного закону тощо. Однак сама участь представників польських організацій у діяльності Центральної Ради, інших органах, підтримка українського руху у головному - державотворчому процесі - відігравала позитивну роль.

Проаналізувавши викладене, можна зробити висновок, що національні партії, які представляли етнічні меншини у Центральній Раді, хоча й приділяли велике значення національному питанню, передусім відстоювали власні національні інтереси.

Зокрема, жодна із загальноросійських партій, що діяли в Україні, відкрито не визнала за українським народом право на національно-територіальну автономію, а проблема національних меншин зводилася до задоволення національно-культурних вимог.

Таким чином, можна констатувати, що у програмах та діяльності всіх політичних партій національний фактор посідав провідне місце. Важливо зазначити, що всі програми проголошували повну рівність всіх громадян незалежно від національності, законодавчу охорону прав національних меншин, надання національним мовам державного характеру в місцях компактного проживання меншин. Практично всі партії, які відстоювали автономію України, включали до своїх програм положення про право національно-персональної автономії для неукраїнського населення.

Водночас поляки підтримували прагнення українців до самовизначення. Навряд чи це йшло від якогось альтруїзму польського населення чи їхньої надзвичайної відданості ідеям свободи та справедливості (хоча й це могло мати місце в умовах загального піднесення після Лютневої революції). Польські діячі усвідомлювали, що в українській державі (чи то незалежній, чи то автономній частині ширшої федерації) вони матимуть більший вплив на політичне чи економічне життя, аніж у російській багатонаціональній (а то й мононаціональній, коли б українці не були б визнані окремим етносом), але не федеративній державі. Тож поляки були широко прихильними до української справи виходячи із власних інтересів.

Загалом, поляки у переважній своїй більшості підтримували курс українців на самостійність УНР. Більш того, вони взяли активну участь й обороні цього курсу безпосередньо. Для координації виокремлення поляків-військових було утворено Головний польський військовий комітет (Naczelny Polski Komitet Wojskowy), який перевели з Мінська до Києва. У грудні 1917 р. на Румунському фронті

Громадсько-політичний рух поляків Правобережної України у добу УЇ Української Центральної Ради (березень 1917- квітень 1918 рр.)

на добровільній основі було утворено II Польський корпус. В лютому 1918 р., на знак протесту проти умов Брестського миру, за яким Холмщину і Підляшшя було приєднано до УНР, фронт перейшла II (Карпатська) бригада Польського допоміжного корпусу (колишні Легіони Юзефа Пілсудського, утворені в Австро-Угорщині для боротьби проти Росії - ПКП), приєднання якої до II Корпусу призвело до реорганізації і чисельного збільшення. У грудні 1917 р. було також утворено Інспекторат Польських збройних сил на чолі з генерал-лейтенантом Євгенієм де Геншнгом-Міхаелісом, якому підпорядковувались II і III корпуси, останній з яких почав формуватися в цей час із центром у Києві. Формування польських корпусів в Україні було ускладнене більшовицькою агітацією та поширенням революційних ідей у російській армії, а також через конфлікт Центральної Ради з більшовицькою атадою. В оборонних боях у Києві в лютому 1918 р. брали участь також і окремі відділи, що підпорядковувалися генералу Міхаелісу. Таким чином, польська бойова дружина під проводом «Польської військової організації» з перших днів більшовицького заколоту взяла участь в січневих боях 1918 р. у Києві на боці Центральної Ради¹⁷.

Підтримали польські політичні партії у Центральній Раді й її законопроект про надання національним меншинам в Україні національно-персональної автономії. Так, 2 січня 1918 р. під час обговорення у Малій Раді вказаного законопроекту член ППС (р) Корсак заявив від імені польських політичних організацій: «Ми вітаємо цей закон. Віднині він буде нашим бойовим гаслом, за яке ми боротимемося й у Польщі».

Проте, як наголошує В. Менджецький, певні розбіжності, які стали передвісником майбутніх польсько-українських суперечок, довели, що трагічну сторінку історичного протистояння так і не було перегорнуто. Зокрема, 9 січня 1918 р. член ППС (л) Л. Почентовський, на засіданні Малої Ради виступив проти ствердження українським урядом Холмщини як своєї території без проведення там референдуму. Далі, 15 березня 1918 р. на засіданні Малої Ради він виступив проти ратифікації Берестейського договору, позаяк за ним Холмщина прилучалася до УНР¹⁸. Невдовзі УНР було повалено внаслідок перевороту, здійсненого П. Скоропадським і проголошено про створення Української Держави у формі Гетьманату.

Невдовзі, у листопаді 1918 р. на заході України поста-
ла Західноукраїнська Народна Республіка. Розпочалася й
польсько-українська війна, яка засвідчила, що польський
політиком ще не був готовий до замирення з фактом існування
української державності у межах всієї її етнічної території.

У той час, на Великій Україні гетьман П. Скоропадський
надавав грошову та матеріальну допомогу бійцям Української
Галицької Армії, а його уряд на прохання міністра фінансів А.
Ржепецького (поляка за походженням) 25 листопада 1918 року,
ухвалив відпустити за розпорядженням міністра фінансів 1
млн. крб. на видачу безвідсоткової позики польському надзви-
чайному посланцю в Україні для надання допомоги польсь-
ким біженцям. Відповідно до непростих умов, польська
національна меншина підтримувала уряд Скоропадського, з
надією на відновлення прав польської нації.

Отже, польські політичні організації та партії, зокрема,
Правобережної України, підтримували тісні зв'язки з партіями
та урядом своєї батьківщини. Польський політичний рух в
Україні у добу Української Центральної Ради не був єдиною
силою, розділвшись на соціалістичну та націоналістичну
течії. Не одностайною була позиція польських організацій
щодо УЦР та Генерального Секретаріату. Загроза відновлення
єдності Росії у довоєнних кордонах, змушувала поляків більш
лояльно ставитися до українського національного руху. Про-
те суттєвого впливу на польську політичну позицію завдала
соціально-економічна ситуація на Правобережжі, адже значна
кількість поляків були заможними землевласниками, які боя-
лися втратити свої наділи. Помітний відбиток на українсько-
польські взаємини на державному та регіональному рівнях
зробила трагічна історична спадщина відносини між народами.
Але незважаючи на всі непорозуміння, можна стверджу-
вати про позитивну динаміку у відносинах між українцями та
поляками тому, що обидві сторони виявили свою готовність
до діалогу та мирного вирішення конфліктів, прикладом є
військова допомога польських корпусів українській армії у
боях з більшовиками - поляки фізично підтримали українців
у боротьбі «за нашу і вашу свободу».

*Грамадсько-пол Їничний рух поляків Правобережної України у добу 1Q
Української Центральної Ради (березень 1С17- квітень 1918рр.)*

Примітки:

¹ Єременко Т. І. Польська національна меншина в Україні в 20-
30-ті рр. XX ст. / Т. І. Єременко. - К. : Ін-т історії України НАНУ,
1994.-С. 49-52.

² Там же. - С 58-61.

³ Калакура О. Польська етнічна група в процесі становлення гро-
мадянського суспільства в Україні // Наукові записки. - К.: ІГПіЕНД,
2000.-Вин. 14.-Є. 175-185.

⁴ Костюшко І. І. Польское национальное меньшинство в СССР
(1920-е годы) / І. І. Костюшко. - М.: Ін-т славяноведения РАН,
2001.-С. 93-98.

⁵ Гай-Нижник П., Потапенко М. Ставлення польсько-
го революційного руху в Наддніпрянській Україні до питан-
ня самостійності УНР (1917-1918 рр.) /У Шляхи становлення
незалежності Польщі і України: минуле, сучасне, майбутнє /
Матеріали V Міжнародної наукової конференції, 15-16 листопада
2008 р. - Житомир, 2009. - С 50-68.

" Калакура О. Вказ. праця. - С103-107.

⁷ Українська Центральна Рада: Документи і матеріали. - ТІ. -
К., 1996.-С 223-225.

⁸ Там же. - С 229-230.

⁹ Mędrzecki W. Inteligencja polska na Wołyniu w okresie
międzywojennym / W. Mędrzecki. - Warszawa :Wydawnictwo Neriton ;
Instytut Historii PAN, 2005. - S.38-56.

¹⁰ Дерев'яно І. П. Українсько-польські відносини 1918-1921
рр.: політичний аспект : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня
канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» /І. П. Дерев'яно.
- К., 2004.-С. 11-13.

¹¹ Мироненко О. Польські партії в УНР // Мироненко О.
М. Українське державотворення: не витребуваний потенціал:
Словник-довідник / [за ред. О. М. Мироненка] / Мироненко О.
М., Римаренко Ю. І., Усенко І. Б., Чехович В. А. - К. :Либідь,
1997.- С 367-368.

¹² Дорошенко Д. І. Історія України, 1917-1923. - В 2-х т.:
Документально-наукове видання - Т. 1 / Д. І. Дорошенко / Упоряд. :
К. ТО. Галушко. - К.: Темпора, 2002. - С 118-119.

"Там же.-С. 121-123.

¹⁴ Encyklopedia Historii Drugiej Rzeczypospolitej / Redakcja naukowa : A. Garlicki, Z. Landau, W. Roszkowski. P. Stawecki, J. Tomaszewski. - Warszawa : Wiedza Powszechna, 1999. - S. 57-67.

¹³ КОСТЮШКО И. И. Указ. соч. - С. 11-14.

¹⁶ Гай-Нижник П., Потапенко М. Вказ. праця. - С. 50-68.

¹⁷ Mędrzecki W. Województwo Wołyńskie 1921-1939: Elementy przemian cywilizacyjnych, społecznych i politycznych / W. Mędrzecki. - Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wyd-wo Polskiej Akademii Nauk. 1988. - S. 142-143.

¹⁵ Там же. - С. 174-175.

Oleksandr Pogutyayev

**Socio-political movement of the poles of the Right-Bank
Ukraine during the period of Central Council of Ukraine
(march 1917-aprill918)**

The article analyzes the socio-political movement of poles in Volhynia, Podolia and Kyiv provinces, in the period of Central Council of Ukraine. In particular, the author focuses on the activities of Polish political parties of the Right Bank, and their influence on the legislative policy of the Central Council of Ukraine. Among famous representatives of the Polish policy, allocates the leader of the Democratic Central - M. Mitskevich, who became Secretary of the General Secretary of Ukraine and Minister of Council of People's Ministers. Argues that the Polish minority partially supported the Catholic idea of contemporary Ukrainian Parliament, however, defended its own national interests.

Keywords: the Polish minority, Central Council of Ukraine, Polish nationalist democratic Central, Polish socialist workers Union.

Надійшла до редколегії 29.04.2014.